

A „lőcsei fehér asszony” születése

Korponay Jánosné született Géczy Julianna életéről és haláláról már több monográfia, valamint számos egyéb publikáció látott napvilágot. Ennek ellenére a hazai történetírás még adós a Győrben, 1714. szeptember 25-én kivégzett asszony születési adataival. A legfrissebb és legteljesebb életrajza – amelyben a korábbi kutatási eredmények mind visszaköszönnek – és a legújabb magyar életrajzi lexikon ugyanis csak annyit közöl, hogy Géczy Julianna garamszegi Géczy Zsigmond és osgyáni Bakos Judit gyermekeként, a Hont vármegyei Osgyánban (ma a szlovákai Ožďany), 1680 körül látta meg a napvilágot.¹ Ezen hiányos születési adatok indították arra, hogy megpróbáljam felkutatni a „lőcsei fehér asszony” – mely megnevezés Jókai Mór 1884-ben megalkotott regényének a címéből lehet ismerős a számkra – születésének legautentikusabb korabeli forrását, azaz a keresztelési anyakönyvi bejegyzését.

*Korponay Jánosné született
Géczy Julianna 1706-ban*

Mint fentebb már említettem, a szakirodalmi források szerint Géczy Julianna Osgyánban, 1680 körül született. Igen ám, de az osgyáni római katolikus anyakönyveket csak 1745-ben, az evangélikus matrikulákat pedig csak 1767-ben kezdeték el vezetni. Barna Attila írja monográfiájában, hogy „Közelebbi születési dátummal egyelőre nem rendelkezünk, annak ellenére, hogy a Betléri Múzeum munkatársai komoly kutatásokat végeztek a környékbeli egyházi anyakönyvekben.”² De mi van akkor, ha a „lőcsei fehér asszony” nem is Osgyánban, hanem valahol máshol látta meg a napvilágot? Könnyen elképzelhető például, hogy Julianna a Géczy család ősi fészkeben, a Zólyom vármegyei Garamszegen (ma a szlovákiai Hronsek) jött a világra. Sajnos azonban ennek a községnek sincsenek anyakönyvei ezekből az időkből. Ezután arra gondoltam, hogy talán a Garamszeghez közeli megyeszékhelyen, nevezetesen Besztercebányán (ma szlovákiai a Banská Bystrica) látta meg a napvilágot a „lőcsei fehér asszony”. És lőn igazam, mivel a besztercebányai római katolikus egyház matrikuláiban – amelyek jelenleg a Besztercebányai Állami Levéltár (Štátny archív v Banskej Bystrici) őrizetében vannak – megtaláltam a keresett bejegyzést.³ E kútfő az alábbi táblázatban olvasható adatokat tartalmazza.

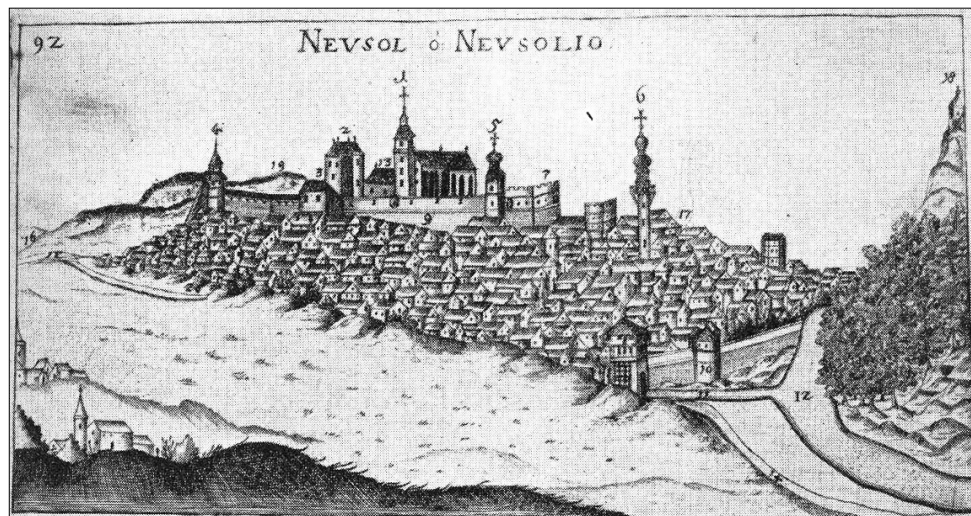
26 Augus[ti] [1677]	Juliana	Sigismundus Geczj, Eva	Gene[rosus] D[ominus] Georgius Radvanskj, D[ominus] Joannes Rotth, Catharina Mervald, Ephrosina Sudj	P[ater] Petrus Stanko
---------------------	---------	---------------------------	--	-----------------------------

1 Barna Attila: Lőcsei fehér asszony. Legenda és valóság. Győr, 2014. 6.; Új Magyar Életrajzi Lexikon. III. köt. Főszerk.: Markó László. Budapest, 2002. 1098.

2 Barna i. m. 6.

3 Štátny archív v Banskej Bystrici (a továbbiakban: SABB). Zbierka cirkevnych matrik. Inv. č. 34. Rímsko-katolícky farský úrad Banská Bystrica. Matrika narodených a sobášených. 1676–1704. Str. 27.

Azaz, 1677. augusztus 26-án nyerte el a keresztség szentségét Géczy Zsigmond és Éva lánya, Julianna. A keresztszülei nemzetes Radvánszky György úr, Róth János úr, Mervald Katalin és Südy Eufrozina voltak. A keresztség szentségét pedig Stankó Péter (jezsuita)⁴ atya szolgáltatta ki. És mit kell tudnunk ezen dokumentummal kapcsolatosan? Nos, a következőket.

Besztercebánya 1676-ban

1. Az édesapa családnevének a második betűje fölött egy paca található. Így, azt olvashatjuk Geczy-nek, Géczy-nek, Goczy-nak, vagy éppen Göczy-nek is. Szerencsénkre azonban a besztercebányai római katolikus matrikulákban megtalálható Géczy Zsigmond és Éva egy másik gyermekének, az 1679. január 31-én megkeresztelt ifjabb Zsigmondnak – akinek szintén Radvánszky György volt a keresztapja – a keresztelési bejegyzése, melyben egyértelműen a „Géczi” vezetéknev szerepel.⁵ (Amúgy, a családnevek végén szereplő „y”-nak akkoriban még nem volt akkora „jelentősége”, mint később, a XIX–XX. században. A nemesi famíliák neveit írták így is, úgy is. Lásd például a keresztapáét, aki Julianna anyakönyvi bejegyzésében mint Radvánszky, azaz Radvánszky György; ifjabb Zsigmond esetében viszont mint Radvánszki György szerepel.)

2. A keresztszülőkről a következőket lehet tudni. Radványi Radvánszky György Zólyom vármegyei nagybirtokos volt, akit 1687-ben a Caraffa-féle eperjesi vértörvényszék halálra kínoztatott, majd – már holtában – lefejeztetett és felnagyeltetett.⁶ (Tehát, őt is kivégezték, mint a keresztlányát!) Királyfalvi Róth Jánost, a későbbi zólyomi alispánt, szintén az eperjesi vértörvényszék megkínzottjai, igaz, ki nem végzettjei közt tartja számom a történettudomány.⁷ A besztercebányai patrícius családból származó Mervald Katalin pedig

4 Kádár Zsófia–Kiss Beáta–Póka Ágnes: A Nagyszombati Egyetem Teológiai Karának hallgatósága 1635–1773. Budapest, 2011. 86.

5 SABB. Zbierka cirkevných matrik. Inv. č. 34. Rímsko-katolícky farský úrad Banská Bystrica. Matrika narodených a sobášených. 1676–1704. Str. 37.

6 Új Magyar Életrajzi Lexikon. V. köt. Főszerk.: Markó László. Budapest, 2004. 558.

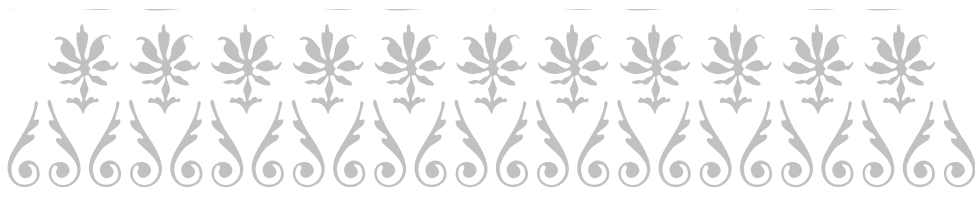
7 Heckenast Gusztáv: Ki kicsoda a Rákóczi-szabadságharcban? Életrajzi adattár. Budapest, 2005. 367.

micsinyei Beniczky Tamás zólyomi alispán felesége volt.⁸ (Südy Eufrozínáról sajnos nem sikerült semmilyen adatot fellelnem.) Arra nézve tehát, hogy a dokumentum valóban a „*lőcsei fehér asszony*” keresztelési bejegyzése, fontos bizonyíték a keresztszülők társadalmi pozíciója, nemesi jogállása, illetve az a tény is, amely szerint nevezettek famíliái rokonságban, „atyafiságos viszonyban” álltak a garamszeghi Géczy családdal.⁹

3. Mindenképpen említésre méltó adalék még, hogy az összes, Korponayné Géczy Juliannával kapcsolatos publikációban az édesanya neve osgyáni Bakos Juditként van feltüntetve. A keresztelési anyakönyvi bejegyzésben azonban az Éva név szerepel. Mi lehet ennek az oka, az nem egyértelmű. Lehetséges, hogy elírás történt, de ennek ellentmondani látszik az a tény, amely szerint az 1679-ben született Zsigmond nevű öccsének szintén Éva volt az édesanyja.¹⁰ Lehetséges, hogy Bakos Juditnak több keresztnéve volt, azaz hívhatták Judit-Évának, vagy Éva-Juditnak. Az osgyáni Bakos famíliának – Nagy Iván által – az 1850-es években összeállított családfáján, az 1666-ban elhunyt Bakos Gábor várkapitánynak és három feleségének (Bornemissza Máriának, Kökönyesdy Borbálának és Perényi Juditnak) összesen hét gyermeke van feltüntetve, úgymint István, Borbála (Marjássy Imréné), Mária (Vér Ferencné), Zsuzsa (Wesselényi Lászlóné), Mózes, Éva és Judit.¹¹ Forgon Mihály – Gömör-Kishont vármegye nemesi családjairól – 1909-ben megjelent monográfiájában azonban nem szerepel az Éva nevű lány, csak Borbála (Máriássy Imréné), Zsuzsanna (gróf Wesselényi Lászlóné, majd Fáy Andrásné) és Judit (Géczy Zsigmondné).¹² Egy jóval frissebb publikációban, Bodnár Tamás 2008-ban megjelent tanulmányában, pedig Bakos Gábornak három lányáról, Zsuzsannáról (gróf Wesselényi Lászlónéról), Juditról (Géczy Zsigmondnéról) és Borbáláról (Máriássy Imrénéről) történik említés.¹³ Bakos Éva neve tehát a XX–XXI. századra „elkallódott”. Ezen tényre alapozva, nagyon is valószínűnek tartom, hogy osgyáni Bakos Judit és osgyáni Bakos Éva egyazon személy volt, két keresztnévvel.

Konklúzió: Komonkai Korponay Jánosné született garamszeghi Géczy Julianna – szerény véleményem szerint – Besztercebányán, 1677. augusztus 26-án nyerte el a keresztség szentségét. A világra jötte pedig vagy ugyanezen a napon, vagy – a gyakori gyermekhalálozás miatt – egy, maximum két nappal korábban történhetett a zólyomi megyeszékhelyen.

Merényi-Metzger Gábor

8 *Divald Kornél*: A renaissance építészet Zólyom vármegyében. Művészet, 1911. 1. sz. 33.

9 *Géczy Endre Jenő*: A Felsőgéczi, Garamszeghi és Farkasfalvi Géczy család. Levéltárosok Lapja, 1916. 1–2. sz. 14–18.; *Nagy Iván*: Magyarország családai címerekkel és nemzékrendi táblákkal. IV. köt. Pest, 1858. 343–350.; *Radvánszky László*: A Radvánszky család története 1738-ig. Sajókaza, 1905.; etc.

10 SABB. Zbierka cirkevnych matrik. Inv. č. 34. Rímsko-katolícky farský úrad Banská Bystrica. Matrika narodených a sobášených. 1676–1704. Str. 37.

11 *Nagy Iván*: Magyarország családai címerekkel és nemzékrendi táblákkal. I. köt. Pest, 1857. 105.

12 *Forgon Mihály*: Gömör-Kishont vármegye nemesi családjai. I. köt. Kolozsvár, 1909. 60.

13 *Bodnár Tamás*: Topográfiai és genealógiai kapcsolatok a kora újkori vég Szendrő városában. A Hermann Ottó Múzeum Évkönyve. XLVII. köt. Miskolc, 2008. 330.